

Meer kleur in Medemblik

Colofon:

Samenstelling : Egbert Baars, Henny van der Goep, Ria Manshanden & Welmoed Vlaanderen
Bijdragen van : Eleonora de Boer, Marco van der Lee & Anthonie Stip (Vlinderstichting)
Opmaak : Egbert Baars
Foto's : juni/september 2019
Datum : 31 maart 2020
Versie : 09

© 2020

Index

1	Voorwoord	5
2	Huidige situatie	9
3	Waar willen we naartoe?	15
4	Wat moeten we daar voor doen?	21
5	Het Beheer	23
6	Toekomst	25
7	Bijlage 1: Kleurkeur	27

1 Voorwoord

In het vroege voorjaar van 2019 hebben we met een aantal partijen de Werkgroep Biodiversiteit Medemblik opgericht. De KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging), het IVN (Instituut Voor Natuureducatie en duurzaamheid) en een paar vertegenwoordigers van GroenLinks Medemblik hebben besloten de handen ineen te slaan met als belangrijkste doel: Het verbeteren van de biodiversiteit in Medemblik. Ook beogen we, door de uitwisseling van elkaars projecten en een verdergaande samenwerking, elkaar aan te vullen en te versterken in de ruimste zin van het woord op het gebied van het in stand houden en verbeteren van de natuurwaarden in Medemblik en Westfriesland. Daarbij willen we praktisch zijn, projectmatig werken en onze kennis en expertise delen met andere groepen en organisaties en de afdeling Groenbeheer van de gemeente.

Dit rapport is een eerste product van onze samenwerking. Een verzameling van aanbevelingen ter verbetering van de biodiversiteit van een fiets, wandel en vaarroute in het Egboetswater, nabij de Pukweg te Oostwoud. Aan de hand van de bijgevoegde kaarten en foto's van de gekozen locatie tonen wij onze aanbevelingen hoe ter plekke de biodiversiteit verbeterd kan worden.

- a. op kaart 1 staat in rood het te verbeteren deel fietspad aangegeven.
- b. op kaart 2 staat met een groene lijn het fietsknooppuntennetwerk weergegeven.

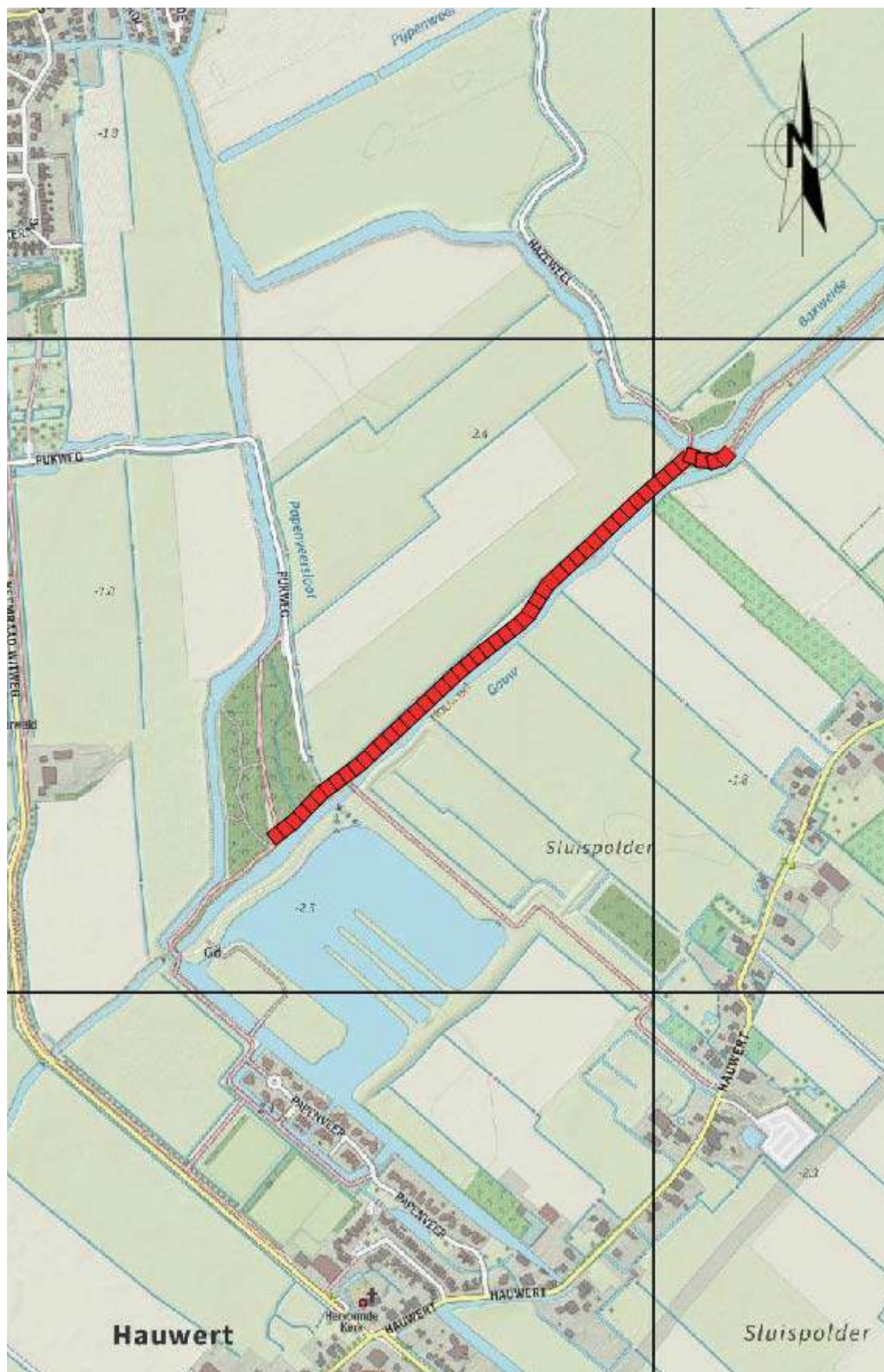
Wij willen daarbij ook een blik werpen op de toekomst. Daarom geven we enkele suggesties mee welke mogelijkheden tot uitbreiding dit gekozen traject heeft. Wij richten ons daarbij naast bomen, struiken en kruidensoorten ook op insecten, allerlei wilde dieren op het land en in de lucht, maar vooral ook op insecten, planten en dieren die in het water leven.

Wij wensen u hierbij veel kijk plezier toe en hopen dat u de aanbevelingen ter harte neemt en uit wilt voeren.

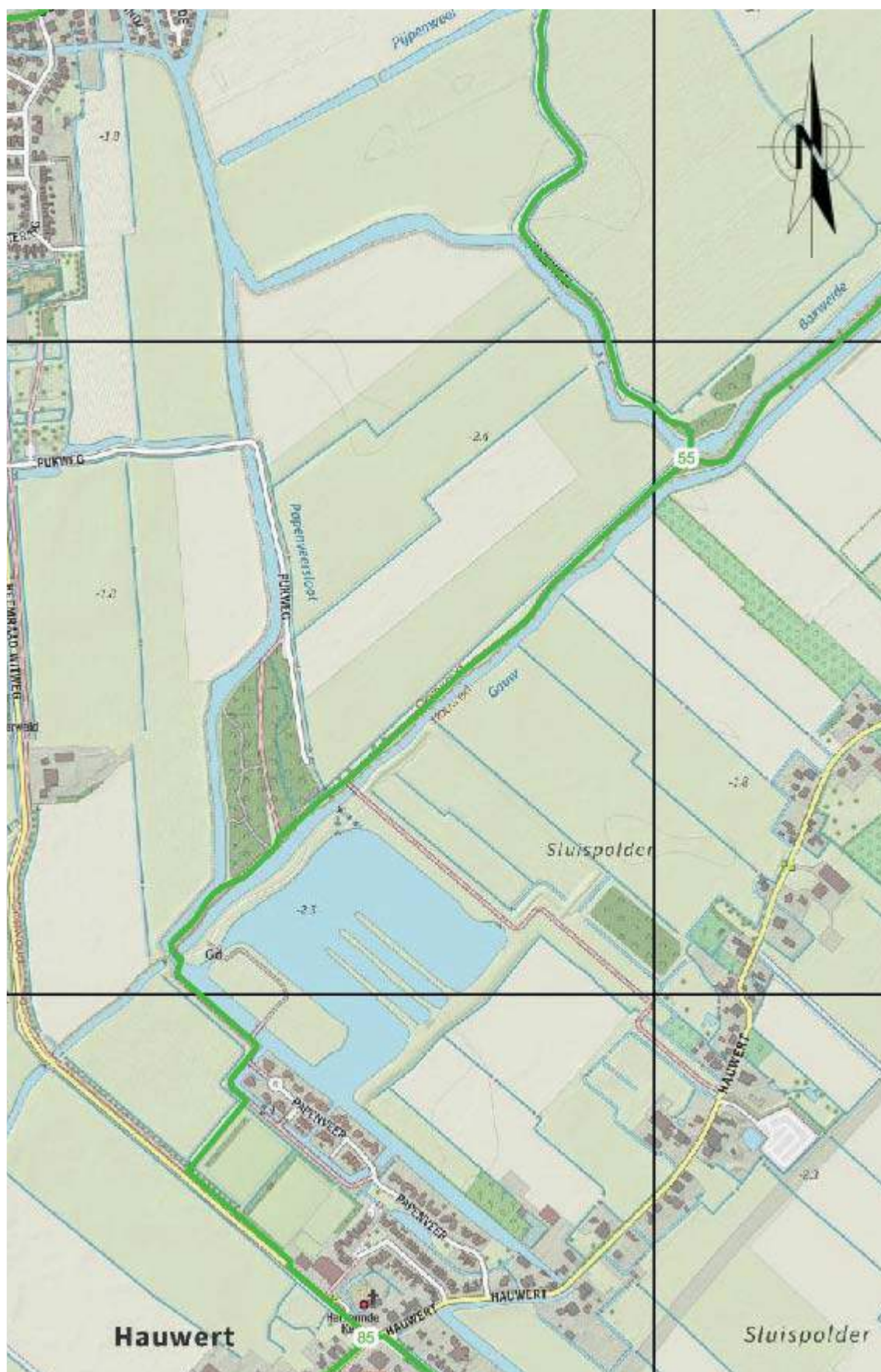
Namens de KNNV,
Henny van der Groep & Egbert Baars

Namens het IVN,
Eleonora de Boer

Namens GroenLinks Medemblik,
Welmoed Vlaanderen & Ria Manshanden

Kaart 1: te verbeteren deel fietspad

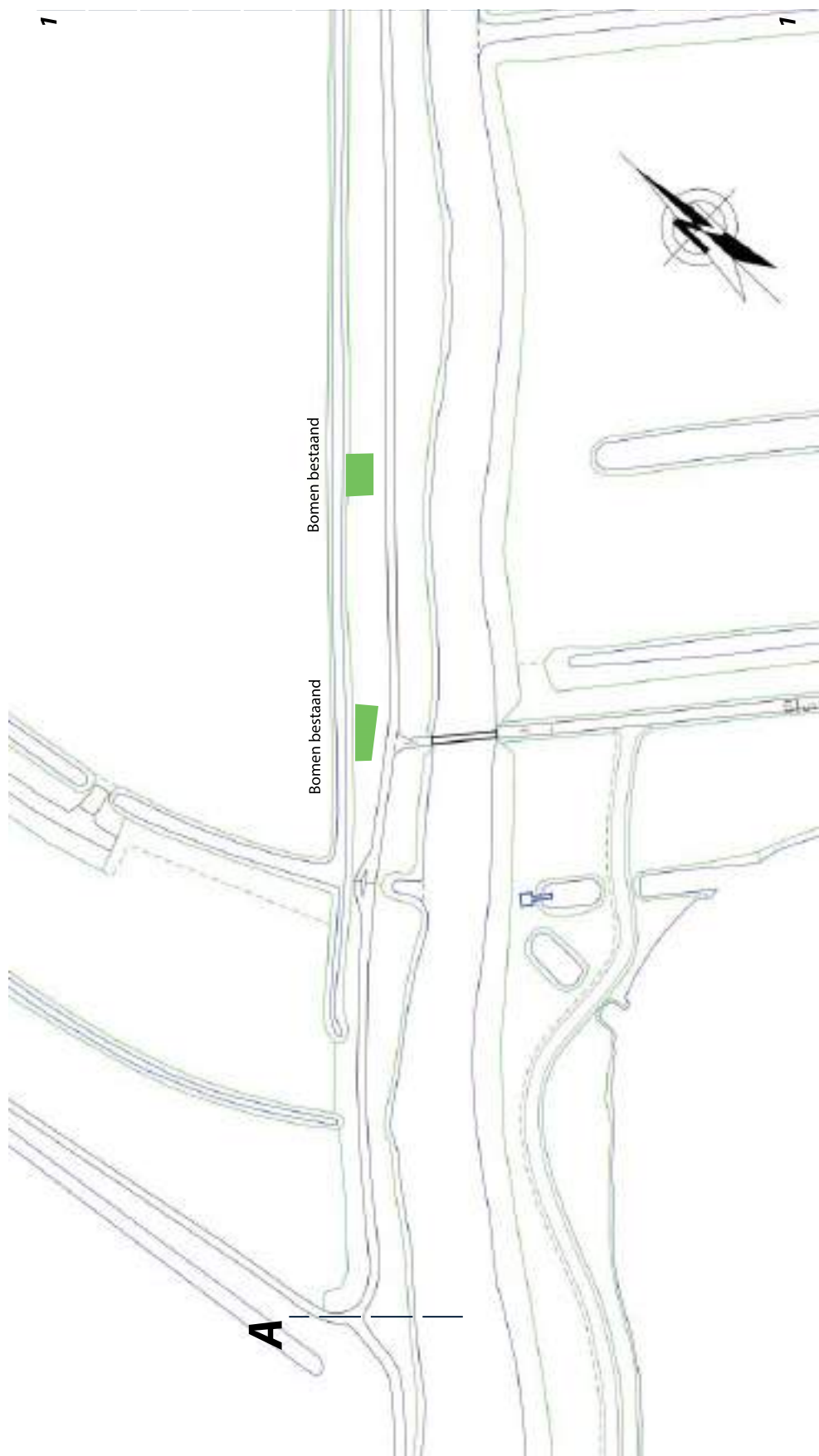

Kaart 2: fietsknooppuntennetwerk

2 *Huidige situatie*

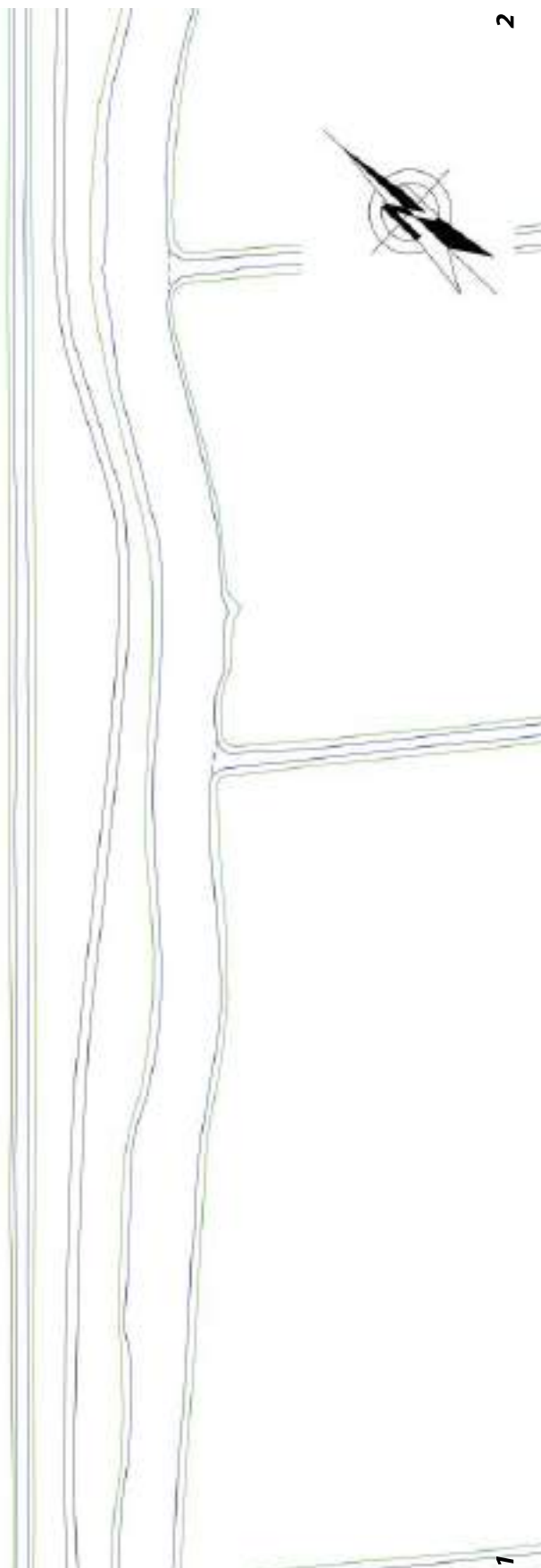
Van A t/m H (zie tekeningen H1 t/m H3) zijn er op dit moment veel bomen en bij het bruggetje naar het Hazeweel staan wat knotwilgen langs het water. Daarnaast zien we hier en daar wat struikgewas en vooral gras. Over het algemeen valt de geringe soorten variëteit op. Dit komt onder andere door het matige onderhoud, waardoor bijvoorbeeld het gras veel te hoog wordt. Tussen dit gras groeit voornamelijk fluitenkruid, brandnetel en koolzaad. Aan de noordkant van het fietspad is de begroeiing er slechter aan toe dan aan de zuidkant. Aan de zuidkant staat hier en daar wat riet in het water en er zijn weinig andere waterplanten. Ontspannen en veilig wandelen is hier niet echt mogelijk, omdat dit een fietspad is.

Tekening H1

2

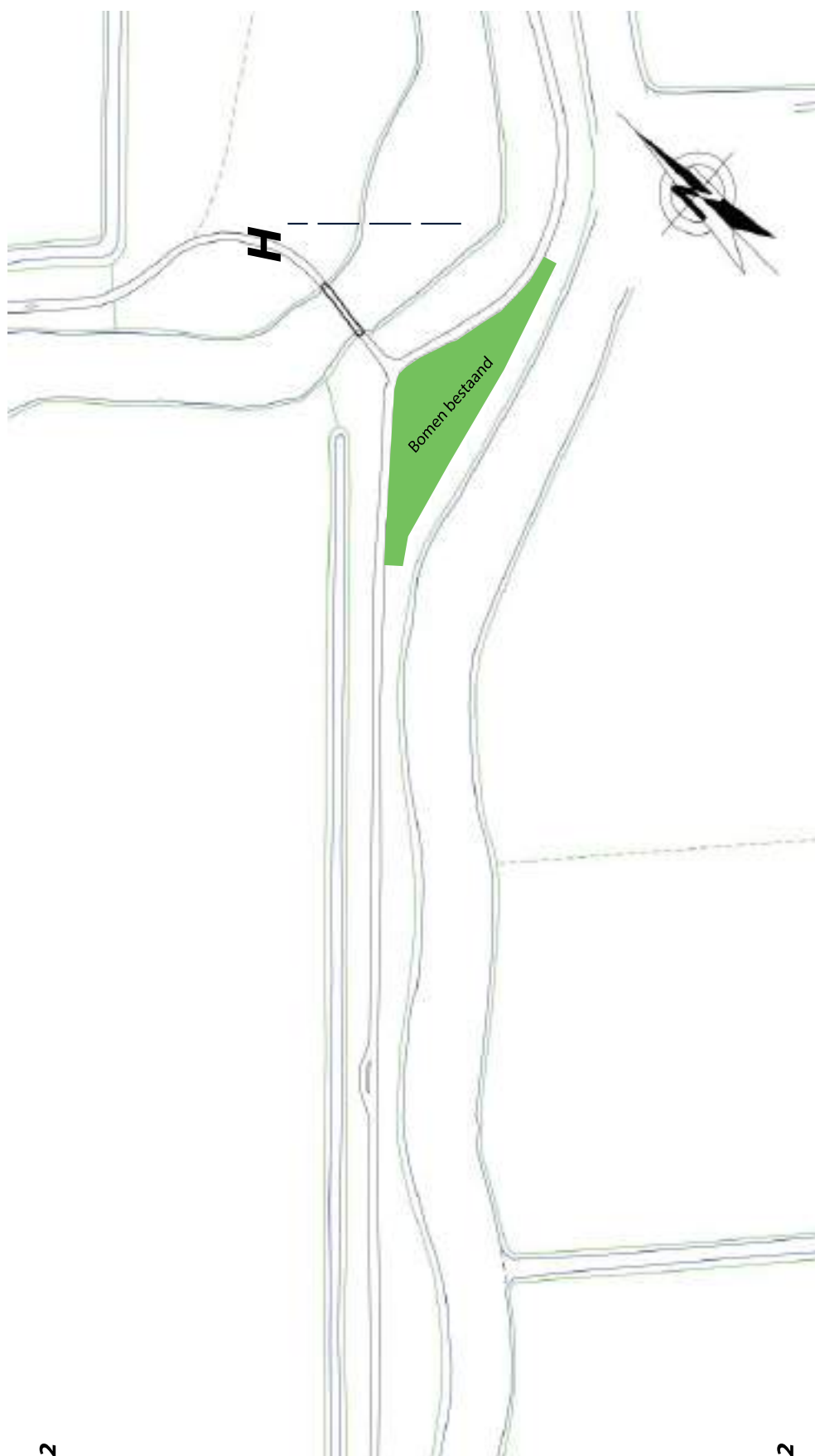
2

1

1

Tekening H2

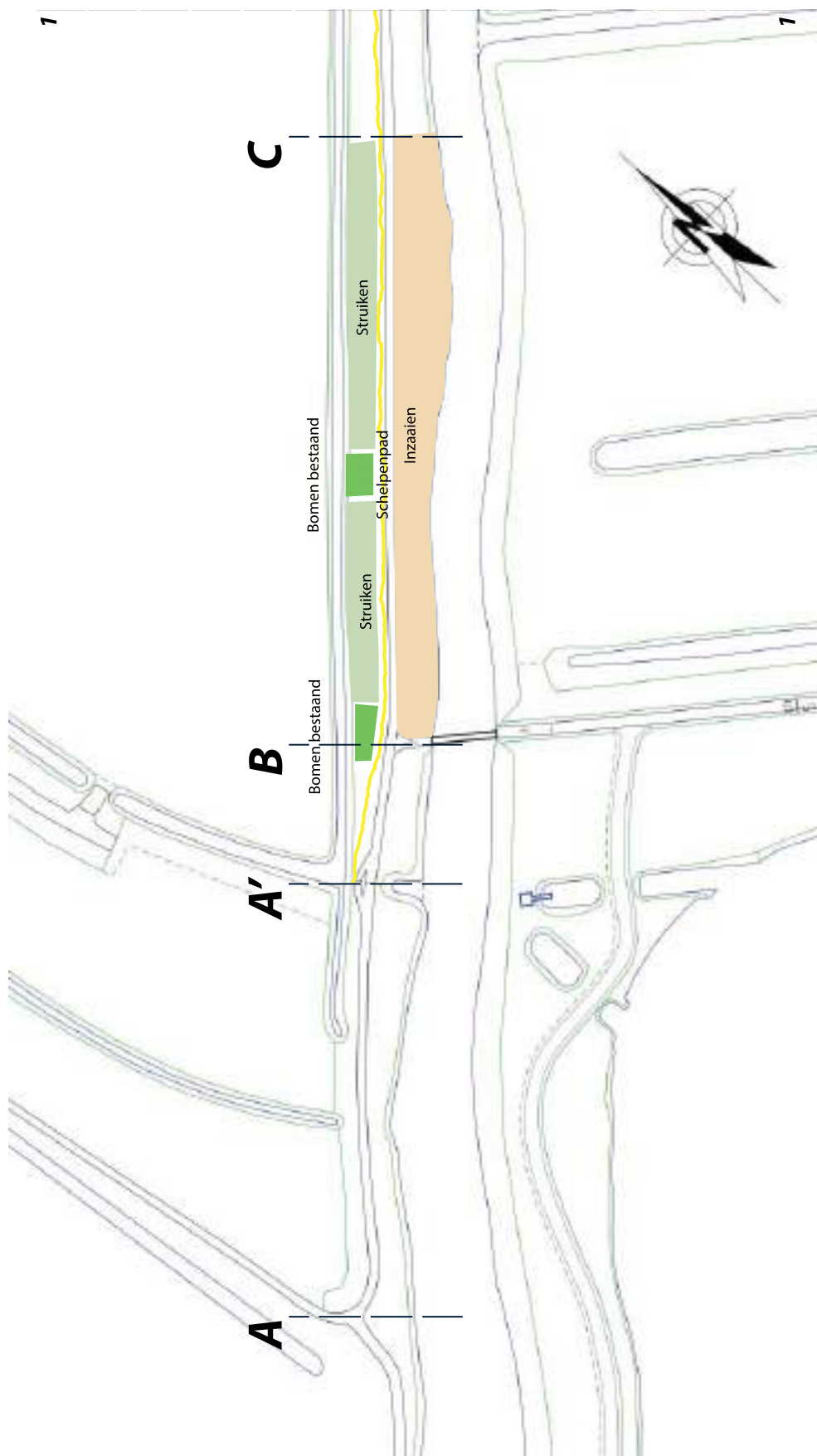
3 *Waar willen we naar toe?*

We willen tussen A en H (zie tekeningen G1 t/m G3) toe naar meer kleur en biodiversiteit. Zoals meer variëteit in plantensoorten, insecten (vlinders, bijen, libellen), vogels, vissen en amfibieën. Dit kan bereikt worden door een meer afwisselende inheemse vegetatie van gras, planten en kruidensoorten. We zien graag meer variatie in het struikgewas en boomsoorten. Inheemse, bloemrijke- en vruchtdragende struiken en bomen (zoals elzen, hazelaars en vlieren) hebben de voorkeur. Tenslotte zien we graag langs de waterkant en in het water de soorten rijkdom van waterplanten en oevergewas toenemen. Deze grotere soorten variëteit op land, langs en in het water trekt allerlei insecten, zoals bijen, vlinders en libellen aan. Ook vogels, vissen en kleine diersoorten, zoals kikkers en padden.

Tenslotte willen we dat de mensen daar veilig kunnen wandelen door bijvoorbeeld de aanleg van een schelpenpad tussen A' en H.

Argusvlinder

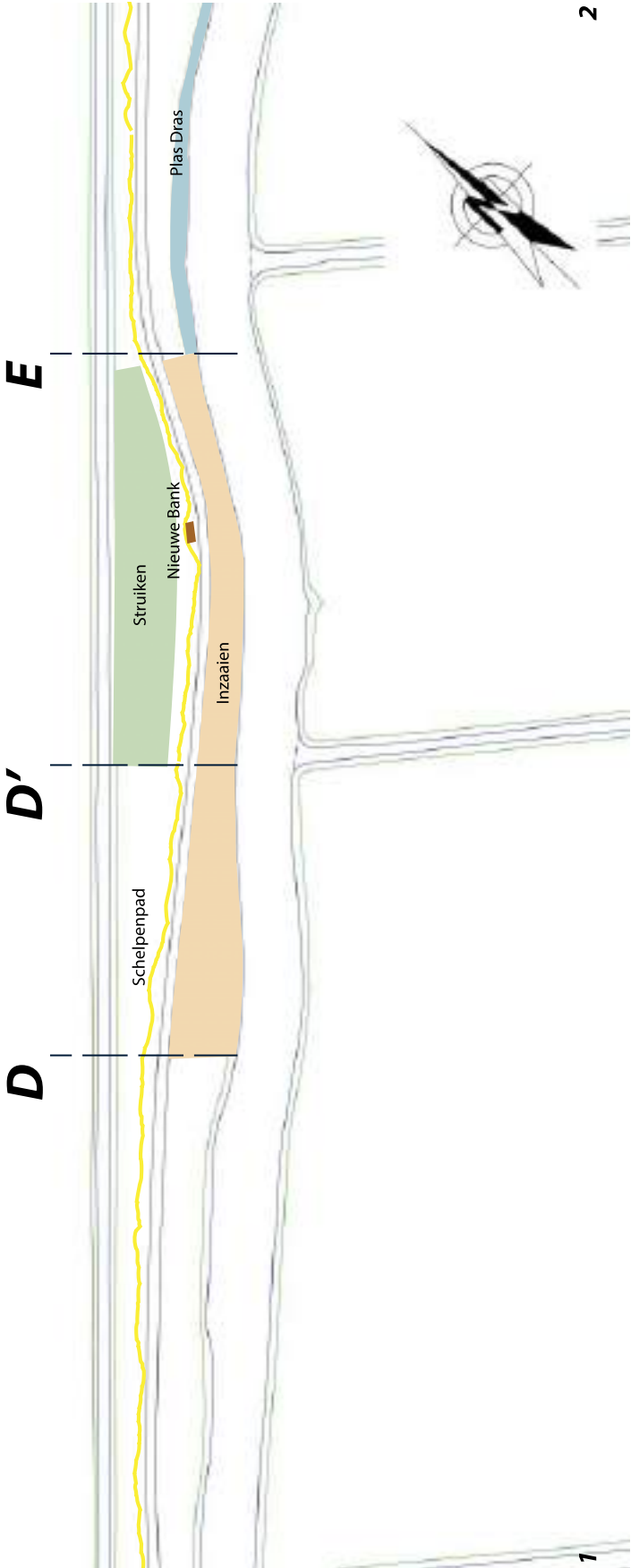
Tekening G1

2

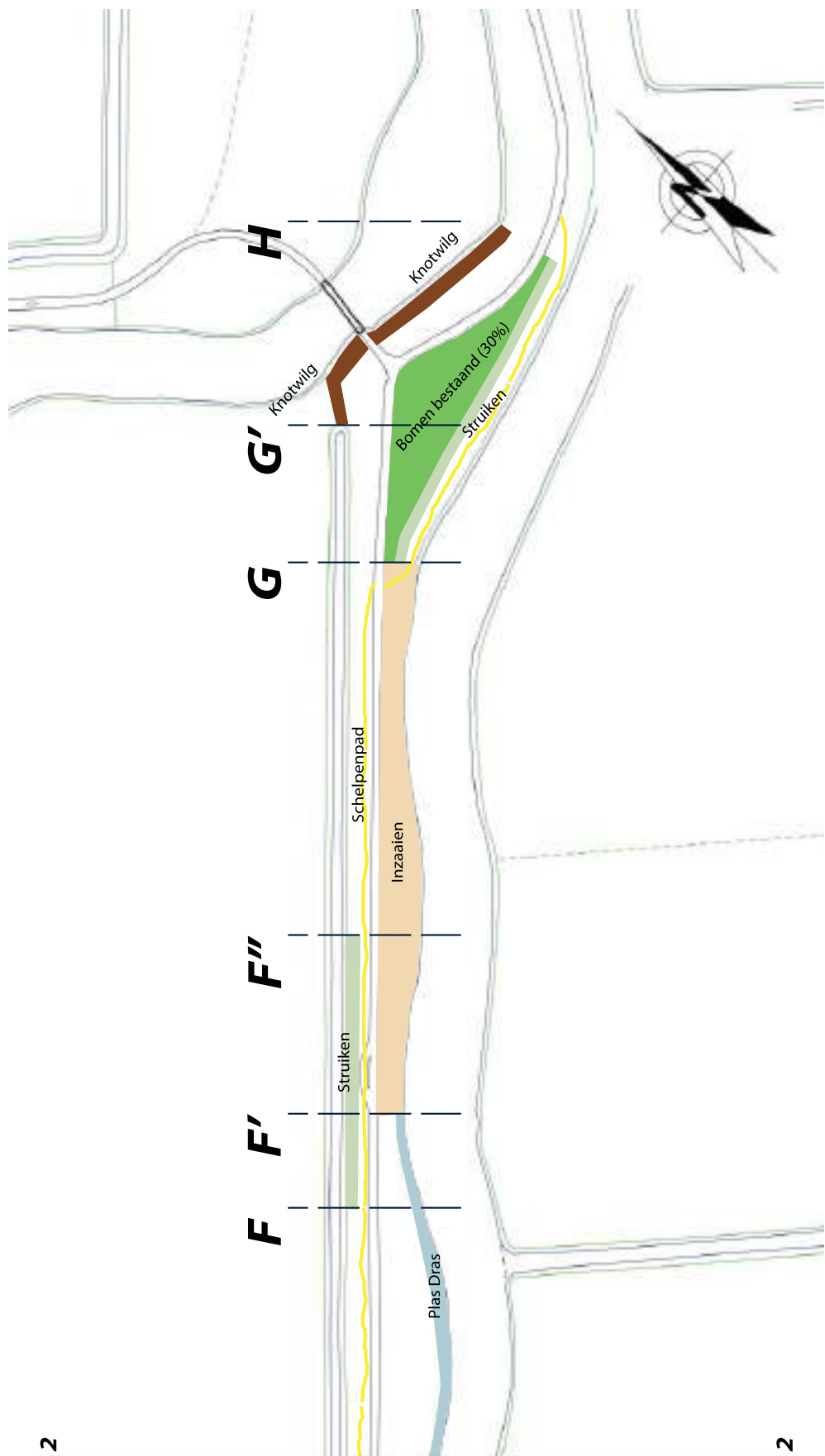
2

1

1

Tekening G2

Tekening G3

4 *Wat moeten we daarvoor doen?*

Tussen A en B

Hier moet een ander beheer komen. De komende 5 jaar drie maal per jaar gefaseerd maaien en afvoeren, één en ander volgens de richtlijnen van ecologisch bermbeheer, die voor het keurmerk “Kleurkeur” opgesteld zijn (zie bijlage 1).

Tussen B en C

Het gebied aan de zuidzijde van het fietspad bewerken en inzaaien met een inheems kruidenrijk mengsel, zoals de mengsel G2 en G3 van de Cruydhoeck. Aan de noordzijde bloemrijke- en vruchtdragende struiken aanplanten.

Tussen C en D

Zie tussen A en B.

Tussen D en E

Aan de zuidzijde de grond bewerken en inzaaien met een inheems kruidenrijk mengsel.

Tussen D en D'

Aan de noordzijde, zie tussen A en B.

Tussen D' en E

Aan de noordzijde bloemrijke- en vruchtdragende struiken aanplanten. Aanbrengen nieuwe bank met prullenbak.

Tussen E en F'

Aan de zuidzijde wordt het talud afgegraven en plasdras ingericht voor onder andere amfibieën. Het is hierbij van belang dat het zo ingericht wordt dat er geen bootjes aangelegd kunnen worden. Het beheer van de vegetatie moet volgens de beschrijving van A en B worden gedaan.

Tussen E en F

Aan de noordzijde, zie tussen A en B.

Tussen F en F''

Aan de noordzijde bloemrijke- en vruchtdragende struiken aanplanten. Bij het bestaande bankje een prullenbak aanbrengen.

Tussen F' en G

Aan de zuidzijde van het fietspad wordt de grond bewerkt en zaaiklaar gemaakt en ingezaaid zoals bij D en E.

Tussen G en H

De driehoek met bestaande bomen aan de zuidzijde wordt met 30% uitgedund. In plaats van deze bomen bloemrijke- en vruchtdragende struiken aanplanten. Tussen G' en H worden er aan de noordzijde meer knotwilgen aangeplant langs de waterkant.

Tussen A' en G

Aan de noordzijde van het fietspad wordt een schelpenpad aangelegd ten behoeve van de wandelaars. Hier mogen geen honden loslopen in verband met het fietsverkeer eraan.

Tussen G en H

Aanbrengen van een schelpenpad aan de zuidzijde van het fietspad tussen de bosschages en het water. Nabij H aan de zuidzijde een picknicktafel met prullenbak.

5 *Het beheer*

Het succes van dit project, met als doel meer biodiversiteit aldaar te verkrijgen, hangt in belangrijke mate af van het beheer op de korte, maar vooral ook op de lange termijn.

Het onderhoud van de bermen, bomen en struiken is nodig voor het behoud en de toename van de biodiversiteit van allerlei insecten, vogels en andere kleine diersoorten. Ook het waterbeheer heeft aandacht nodig voor de vissen en amfibieën en de diversiteit aan waterplanten.

Hieronder enkele suggesties met betrekking tot de verschillende onderdelen van het beheer.

De bermen:

Drie maal per jaar maaien* volgens de richtlijnen van ecologisch bermbeheer, die voor het keurmerk “Kleurkeur” opgesteld zijn. Dat betekent onder andere niet klepelen, maar gefaseerd maaien door bij elke maaibeurt 15-30% van het oppervlak te laten staan en mensen opleiden en (laten) monitoren.

Water en oevers:

Oevergewas gefaseerd maaien waarbij ongeveer 30% blijft staan. De gemaaide plantenresten niet op de oevers gooien, maar direct afvoeren.

Bomen:

Regelmatig controleren op ziekten, zoals “waterhout”. Knotwilgen gefaseerd knotten waarbij 20% blijft staan. Overig jong hout tussen de bosschages weghalen.

Struiken:

Regelmatig, eens per twee jaar gefaseerd snoeien.

Tenslotte:

Afvalbakken regelmatig legen om zwerfafval te voorkomen.

In algemene zin verwijzen we u naar het door de Vlinderstichting ontwikkelde keurmerk “Kleurkeur”, waarin beheer adviezen staan (www.vlinderstichting.nl/kleurkeur). Zie ook bijlage 1.

* Dit in verband met de rijke grond zeker vijf jaar doen in tegenstelling tot de richtlijn van “Kleurkeur”

Kaart 3: toekomstige situatie

6 Toekomst

Om de biodiversiteit in heel Westfriesland te versterken is het noodzakelijk om een netwerk van insectenlinten door het gebied aan te leggen. Dit project is één van de aanzetten tot het uitbreiden van de insectenlinten in Westfriesland. Via de reeds ecologisch beheerde groenstroken, het fietsknooppuntennetwerk en het tracé van de stoomtram. Een aanzet is weergegeven op de hiernaast staande kaart 3.

- a. met groene lijnen het fietsknooppuntennetwerk.
- b. met rode bolletjes lijnen het huidige project incl. gewenste 1ste uitbreiding.
- c. met gele bolletjes lijnen de gewenste 2de uitbreiding.

Vervolgens bevelen we aan om op het talud aan de oostzijde van het Sluispolderpad tussen molentje en sluis (met paarse lijn aangegeven op kaart 3), vruchtdragende struiken en open gedeeltes met zand voor de zandbijen aan te brengen.

Meer kleur in onze bermen: Het Kleurkeur

Wat?

De Vlinderstichting ontwikkelt een keurmerk voor goed (maai)beheer: **Kleurkeur**. Dit keurmerk is gericht op goed maaibeheer van bermen en andere groenstroken.

Waarom?

Bermen en groenstroken zijn van levensbelang voor de biodiversiteit. Ze zijn hard nodig met de huidige achteruitgang van insecten. Bloeiende bloemen bieden namelijk voedsel aan vlinders, rupsen, bijen en andere insecten. Ze kunnen er overwinteren. En vogels kunnen weer leven van de aanwezige insecten en kleine zoogdieren.

Waarom maaien?

Als bermen en graslanden niet worden gemaaid, kunnen in korte tijd de bloemen verdwijnen en veranderen de bermen in bosrijke ruigten waarin minder insecten kunnen leven. Wanneer en hoe wordt gemaaid, moet worden afgestemd op de levenscyclus van planten en dieren. Omdat het maaibeheer, vaak over grote oppervlakten en voor meerdere jaren, wordt uitbesteed is dit vaak moeilijk te realiseren. Kleurkeur brengt hier verandering in!

Voor wie?

Kleurkeur is bedoeld voor aannemers en groenbedrijven die bij het beheer rekening houden met vlinders, bijen en andere biodiversiteit. Ook gemeenten die zelf hun groenbeheer uitvoeren, kunnen in aanmerking komen voor dit keurmerk. Bij veel gemeenten en infrabeheerders is er wel de wil om op een natuurvriendelijke manier te beheren. Dankzij Kleurkeur kan, naast op prijs, ook op kwaliteit worden geselecteerd.

Door wie?

De Vlinderstichting werkt voor het Kleurkeur samen met de Stichting Groenkeur en het kennisplatform CROW. Enkele groenaannemers en deelnemers aan de Green Deal Infranatuur, overheden en infrabeheerders, zijn nauw betrokken bij de kwaliteitseisen van het keurmerk.

Niet alles tegelijk

Een voorbeeld van goed beheer is gefaseerd maaien. Hierbij blijft bij elke maaibeurt een gedeelte staan. Daar staan nog bloeiende planten, waarop vlinders en bijen kunnen overleven. De niet gemaaide stukken rouleren. Dit gefaseerd maaibeheer wordt al toegepast, maar is nog geen gemeengoed.

Kleurkeur: levert ecologische kwaliteit • biedt ruimte aan flora en fauna • is meetbaar • is transparant

7 *Bijlage 1: Kleurkeur*

Op de pagina hiernaast staat het factsheet met het keurmerk “Kleurkeur” weergegeven. Nadere informatie is te vinden op de website van de Vlinderstichting via www.vlinderstichting.nl/kleurkeur.

Hierbij is het van belang dat de richtlijnen van ecologisch bermbeheer, die voor keurmerk “Kleurkeur” opgesteld zijn, worden gevolgd. Dat betekent onder andere niet klepelen maar gefaseerd maaien door bij elke maaibeurt 15-30% van het oppervlak te laten staan en mensen opleiden en (laten) monitoren.

Bruin blauwtje

